

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

- 1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
- 1.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
- 1.3 แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
- 1.4 กระบวนการของการบริหารงานวิชาการ
- 1.5 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
- 1.6 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

2. ปัจจัยการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงาน
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงาน
- 2.3 ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยในประเทศ
- 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารงานวิชาการ

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ นักวิชาการและนักการศึกษาให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้หลายท่าน ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 2) ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554, หน้า 19) ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

กัมพล ชันทะวงษ์ (2555, หน้า 20) ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของงานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

นිරัชกร ทองน้อย (2556, หน้า 41) ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารในกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นซึ่งส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้เรียนทั้งนี้เพื่อปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานตามเจตนารมณ์ของการศึกษาให้มากที่สุด

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานทางการศึกษาทุกอย่างในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีคุณภาพและมาตรฐาน เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน บรรลุความมุ่งหมายของการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

มีนักวิชาการได้ให้คำอธิบายไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 1) ได้กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและ

คุณภาพของสถานศึกษาพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับทางตรง และทางอ้อม

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554, หน้า 4) ได้กล่าวว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศ การศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

อรัญ มูลบุญ (2558, หน้า 50) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการปรับปรุงคุณภาพด้านการเรียนการสอน เพราะการจัดการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคนให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวมันทันโลก สามารถปรับตัวอยู่ได้อย่างมีสุข และการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะหน้าที่ของสถานศึกษา คือ การให้ความรู้ในด้านวิชาการแก่ผู้เรียน ผู้บริหารเป็นผู้นำทางการศึกษาวิชาการทำงานร่วมกับครู ให้คำแนะนำและประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สมิซท์ และคณะ (Smith and Other, 1961 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 1-2) ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า

1. การบริหารวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40
2. งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 20
3. งานบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20
4. งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5
5. งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5

6. งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5

7. งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่บ่งบอกถึงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณทั้งเป็นงานที่เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา จะต้องมีการวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดและดำเนินการ และส่งเสริมและติดตามผลด้านวิชาการ โดยอาศัยหลักการบริหารงานด้านวิชาการ คือ หลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ราชกิจจานุเบกษา (2550, หน้า 29-33) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ได้แบ่งการบริหารงานในสถานศึกษาเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ในการบริหารงานวิชาการมีหลักการและแนวคิด ดังนี้

3.1 ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนและสังคม อย่างแท้จริงโดยให้ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

3.2 มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้ให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3.3 มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

3.4 มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

3.5 มุ่งส่งเสริมให้มีความร่วมมือและเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 6-7) ได้กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการมีหลักการบริหาร คือ

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตรโดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะคุณภาพและการจัดการได้

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการงานวิชาการ มีหลักการที่สำคัญ คือ การบริหารงานจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงหลักแห่งประสิทธิภาพและหลักแห่ง ประสิทธิภาพ

4. กระบวนการของการบริหารงานวิชาการ

นักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการของการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 5-6) กล่าวถึงหลักการและ กระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพเป็นดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินงาน จะเป็นขั้นตอนกำหนดนโยบายและวางแผนงาน ด้านวิชาการ

1.1 จัดทำแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ หลักสูตร

1.2 จัดสภาพงานวิชาการและวิธีการทำงาน

1.3 จัดครูอาจารย์เข้าสอน

1.4 จัดทำโครงการสอน

1.5 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

1.6 จัดตารางสอน

1.7 ปลุมนิเทศนักเรียน

1.8 การลงทะเบียนเรียน

2. ขั้นตอนดำเนินงาน เป็นขั้นที่จัดดำเนินงาน รวมทั้งการควบคุมดูแล ให้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2.1 การกำหนดงานตามหลักสูตร โดยการดูแลให้สอนไปตาม โครงการสอนในแต่ละวิชาแต่ละวิชา เป็นหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

2.2 การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางวิชาการ ได้แก่ การจัดโครงการสอนซ่อมเสริม โครงการส่งเสริมเด็กเรียนดี โครงการส่งเสริม การค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ ลูกเสือเนตรนารี มีการแนะแนว การศึกษาและอาชีพ ตลอดจนการให้คำปรึกษาในการแก้ปัญหาต่างๆ จัดให้มีห้องสมุด โรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้า

2.3 งานเกี่ยวกับการบริการ การส่งเสริมให้มีการให้มีการ ให้บริการเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อช่วยให้ครูในด้านการสอนและอุปกรณ์ต่างๆ มีการจัด รวบรวมเอกสารคำสอน คู่มือครู รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น อาคาร สถานที่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์

3. ขั้นส่งเสริมและติดตามผลในด้านวิชาการ เพื่อให้ได้มาตรฐานของ งานวิชาการผู้บริการควรมีการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนา และประเมินผลงานด้านวิชาการ

3.1 ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ

3.2 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย และนโยบายที่ที่เหมาะสมกับโรงเรียน และสามารถนำไปสู่การ ปฏิบัติได้

3.3 ริเริ่มและสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานด้านวิชาการ

3.4 จัดบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา เช่น การจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการ

3.5 จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ

3.6 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการขึ้น ลักษณะของคณะอาจจัด รวมกันเป็นคณะครูในแผนกเดียวกัน มาร่วมกันทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน

3.7 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมทางวิชาการ เพื่อจัด กิจกรรมและเผยแพร่งานด้านวิชาการ

3.8 ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมสัมมนาฝึกอบรม เพื่อเป็นการ แลกเปลี่ยนความรู้ และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ

3.9 ส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการต้องคำนึงถึงการพัฒนาสู่ความเป็นมาตรฐาน นำไปสู่คุณภาพที่คาดหวัง โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย และนโยบายการศึกษา โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับผิดชอบร่วมกัน ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ และมาตรฐาน คำนึงถึงประสิทธิภาพประสิทธิผล การดำเนินงานทางวิชาการโดยอาศัยหลักการดังกล่าว ย่อมจะสามารถบรรลุความสำเร็จ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายจะทำให้งานวิชาการเป็นระบบไปในทิศทางเดียวกัน
2. การจัดโครงสร้างบริหารงานวิชาการ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรจะทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ
3. การประสานงาน ความสามัคคี ความมีมนุษยสัมพันธ์ และความร่วมมือย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จของหน่วยงาน
4. การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
5. การติดตามและประเมินผล เป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนางานวิชาการ จะทำให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
6. การบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ ศิลป์ ทักษะ และเทคนิคในการบริหารงาน

5. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน บรรลุเป้าหมายของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข สำนึกนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2556, หน้า 39-49) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1 วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำไว้
 - 1.2 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาหรือ กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาให้ความสำคัญ

1.3 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็น ข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4 จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาเพื่อนำไปจัดทำ รายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ประเมินผล และปรับปรุง

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ

2. การวางแผนงานวิชาการ

2.1 วางแผนงานด้านวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับดูแล นิเทศและติดตาม เกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การประกัน คุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

3.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.2 จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกช่วงชั้น ตาม แนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้

3.4 จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อ การเรียนรู้

3.5 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้

3.6 ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือ นักเรียนพิการ ด้อยโอกาส และมีความสามารถพิเศษ

4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

4.1 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดย

- 4.1.1 จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับ
การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น
- 4.1.2 จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่
สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และคุณธรรมสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้
อย่างมีความสุข

4.1.3 จัดให้มีรายวิชาต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

4.1.4 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ่งมากขึ้น
สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา
อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศผู้ปกครอง ฝึกการ และการศึกษาทางเลือก

4.1.5 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา
ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และมุ่งสู่ความเป็นสากล

4.2 สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้
และอื่นๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

4.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตร
สถานศึกษา

4.4 นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา
และรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

5.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและ
ความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.2 ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์
และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการ
ปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

5.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ
อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5.5 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูและนักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

5.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนเต็มตามศักยภาพ

5.7 ศึกษาค้นคว้าพัฒนารูปแบบหรือการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ที่ก้าวหน้าเพื่อเป็นผู้นำการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น

6. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรู้

6.1 กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตาม หลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ

6.2 จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัด และประเมินผลของสถานศึกษา

6.3 วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียนรู้ และ อนุมัติผลการเรียน

6.4 จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริม กรณีที่นักเรียนไม่ผ่านการประเมิน

6.5 จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

6.6 จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน ผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

6.7 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่างๆ รายปี/รายภาค และตัดสินผลการเรียน การเลื่อนชั้น และจบการศึกษา

6.8 การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินการ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับ การศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เมื่อคณะกรรมการเทียบโอนผล การเรียนแล้วให้เสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ พร้อมทั้งให้ผู้บริหาร สถานศึกษาอนุมัติการเทียบโอน

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

7.1 กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

7.2 พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ ในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นทำให้นักเรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ

7.3 พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

7.4 รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้

8.1 จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียง เพื่อสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

8.2 จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ จัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ Resource Center สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมะ เป็นต้น

8.3 จัดระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษา ของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชนห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

8.4 ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

8.5 ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในต่างประเทศ

9. การนิเทศการศึกษา

9.1 สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและตัวครูเอง

9.2 จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทัวถึง และต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ

9.3 จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

10. การแนะแนว

10.1 กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

10.2 จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน

10.3 สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียน

10.4 ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

10.5 คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะอนุกรรมการแนะแนว

10.6 ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

10.7 ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

10.8 ประสานงานด้านการแนะแนวระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว

10.9 เชื่อมโยงระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

11.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน

11.2 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์ เรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

11.3 จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (แผนกลยุทธ์/แผนยุทธศาสตร์)

11.4 ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมสถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วมและวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) หรือที่รู้จักกันว่าวงจร PDCA

11.5 ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

11.6 ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

11.7 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

12.1 จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่น

12.2 ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน

12.3 ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ

12.4 พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

13.1 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

13.2 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

13.3 ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในอื่นๆ

13.4 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น เป็นต้น

14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

14.1 ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาที่เป็นจุดเน้นเฉพาะ

14.2 จัดให้มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา

14.3 ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ร่วมกันจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

14.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัวชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

14.5 ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น

14.6 ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

15.1 ศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

15.2 จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

15.3 ตรวจสอบร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา และแก้ไขปรับปรุง

15.4 นำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

15.5 ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา และนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

16.1 ศึกษาวิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

16.2 จัดทำ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบแบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

16.3 ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบแบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

17.1 จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

17.2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

17.3 พัฒนาและใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้ข้อเท็จจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

17.4 พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน

17.5 นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการประกอบไปด้วย 17 งาน คือ 1)การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2)การวางแผนงานด้านวิชาการ 3)การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4)การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5)การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6)การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7)การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8)การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9)การนิเทศการศึกษา 10)การแนะแนว 11)การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12)การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13)การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14)การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กรหน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15)การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16)การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17)การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

6.1 ความหมายของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพไว้หลากหลายตามแนวคิด สรุปได้ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง และ ชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2546, หน้า 169) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การว่ามีความเกี่ยวข้องกับผลของงานที่องค์การพึงประสงค์ หรือหมายถึงความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานที่เป็นไป หรือบรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การหรือผลสำเร็จที่เกิดขึ้นของงาน

พัฒนา เล็งเรียบ (2550, หน้า 10) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิผล หมายถึงผลของการดำเนินงานขององค์การที่ดำเนินอย่างเป็นระบบ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมายของเกณฑ์มาตรฐานซึ่งองค์การกำหนดไว้

ราชบัณฑิตยสถาน (2555, หน้า 187) ได้บัญญัติความหมายประสิทธิผล (effectiveness) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเชิงระบบและเชิงคุณภาพ ที่มุ่งถึงการบรรลุเป้าหมาย และผลที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 7) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียน นักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะคุณภาพ และการจัดการได้

อรัญ มุลบุญ (2558, หน้า 48) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความสำเร็จของการดำเนินงานตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของปรัชญา หลักการแนวคิดทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนารอบด้านจนเต็มศักยภาพเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยการใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า เมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผลการดำเนินงานวิชาการโดยผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา มีคุณภาพและมาตรฐาน บรรลุเป้าหมายของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความรู้ทักษะที่จำเป็นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 วิธีการวัดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ดร. สุนทรายุทธ (2551, หน้า 467) ได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนพอสรุปได้ ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลในแง่เป้าหมายเป็นการพิจารณาว่าโรงเรียนมีประสิทธิผลหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนหรือไม่ โดยเป้าหมายของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ เช่น วัดความสำเร็จ และความสามารถในการผลิต ความสำเร็จจากผลลัพธ์ เป็นต้น

2. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบทรัพยากร เป็นการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนโดยอาศัยแนวคิดโรงเรียนเป็นระบบเปิดซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในการแลกเปลี่ยน และแข่งขันกัน จึงประเมินโดยพิจารณาความสามารถของโรงเรียนในการแสวงหาผลประโยชน์ จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ

3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ เพื่อพิจารณาวัดผลสำเร็จขององค์การ Steers (1977, p. 44) อธิบายว่าเกณฑ์การวัดประสิทธิผลขององค์การธุรกิจ และหน่วยงานวิจัยพัฒนา ได้แก่ ความสามารถในการผลิต การสนับสนุน การใช้การวางแผน ความเชื่อถือได้และความคิดริเริ่ม ส่วนเกณฑ์ประสิทธิผลของหน่วยงานวิจัยพัฒนา ควรใช้ความเชื่อถือได้ความร่วมมือและการพัฒนา

Campbell (1977, pp.13 – 35 อ้างถึงใน ดร. สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 467-468) ได้เสนอ ดัชนีการวัดประสิทธิผล ว่ามี 4 ตัว ดังนี้

1. การปรับตัว

- 1.1 ความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม
- 1.2 การใช้นวัตกรรมใหม่ในการบริหารงาน
- 1.3 การเจริญเติบโตขององค์การ
- 1.4 การพัฒนาคุณภาพองค์การอย่างต่อเนื่อง

2. การบรรลุเป้าหมายองค์การ

- 2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของงาน และโครงการต่างๆ
- 2.2 ความมีคุณภาพของปัจจัยกระบวนการ และผลผลิตของ

องค์การ

- 2.3 ความเพียงพอของทรัพยากรที่องค์กรต้องการ
- 2.4 ประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร
- 3. การบูรณาการ
 - 3.1 ความพอใจในการทำงานของบุคลากร
 - 3.2 บรรยากาศองค์กร หรือสุขภาพจิตของบุคลากร
 - 3.3 การติดต่อสื่อสารในองค์กร
 - 3.4 การวัดระดับ และแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- 4. คุณธรรมจริยธรรม
 - 4.1 ความจงรักภักดีของบุคลากรในองค์กร
 - 4.2 การกำหนดเป้าหมายของบุคลากร
 - 4.3 แรงจูงใจในการทำงาน
 - 4.4 ความเป็นตัวของตัวเองของบุคลากรแต่ละคน

Hoy and Miskel (1991, อ้างถึงใน ฐร สุนทรราษฎร์, 2551, หน้า 468)

ได้เสนอว่า ดัชนีบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน ตามแนวคิดของ Campbell และ Steers ดังกล่าวมาแล้ว ทำให้การวัดประสิทธิผลของโรงเรียนครอบคลุมเนื้อหาและมีความเที่ยงตรง นักวิจัยที่จะศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

1. พิจารณากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่สามารถนิยามเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนผู้วิจัยอาจนิยามเอง หรือให้โรงเรียน หรือผู้มีบทบาทกำหนดนโยบาย หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอื่นก็ได้
2. นิยามช่วงเวลาของเป้าหมาย ที่จะตรวจวัดประสิทธิผล ซึ่งอาจกำหนดไว้เป็นระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว
3. นิยามดัชนีที่จะวัดอย่างหลากหลาย ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ตัวอย่างเช่น การวัดประสิทธิผลของโรงเรียนที่กำหนดเป้าหมายระยะสั้น และระยะกลาง ตามความคิดเห็นของนักเรียน ดัชนีประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจในการเรียนการสอนของนักเรียน ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน เป็นต้น

Hoy และ Ferguson (1985, pp.121-122 อ้างถึงใน ฐร สุนทรราษฎร์, 2551, หน้า 468-469) ได้เสนอแนวคิดในการวัด ประสิทธิภาพขององค์กรไว้ ดังนี้

1. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (Adaptation)

2. การบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment)

3. การบูรณาการ (Intergration)

4. การคงไว้ซึ่งระบบค่านิยม (Latercy)

Mott (1972 อ้างถึงใน ธร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 469) ได้ผสมผสานแนวคิดทั้งแง่เป้าหมาย และระบบทรัพยากรมาเป็นเกณฑ์หลายอย่าง ในการพิจารณาประสิทธิผลการเรียน Miskel และ Ferguson (1985, p 55) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดประสิทธิผลเรียก IPOE (Index of Perceived Organizational Effectiveness) ซึ่งมีการพัฒนาเครื่องมือของ Mott ครอบคลุมประสิทธิผลของโรงเรียน 4 ด้าน คือ

1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียน ให้มีทัศนคติทางบวก
3. ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียน ให้เข้ากับ

สภาพแวดล้อม

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน

สรุปได้ว่า วิธีการวัดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การวัดดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนหรือไม่ โดยใช้เป้าหมายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่

ปัจจัยการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงาน

สำหรับปัจจัยการบริหารงาน ได้มีหน่วยงานและนักการวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดหลากหลาย ดังนี้

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552) ได้เสนอว่า

“นักเรียนทุกคนจะผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศตามศักยภาพ”

1)ทุกห้องเรียนจะเป็นห้องเรียนคุณภาพ 2)ครูทุกคนมีคุณภาพ มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูมีระบบเกื้อหนุนและเป็นสมาชิกของประชาคมแห่งการเรียนรู้ 3)ผู้บริหารทุกคนมีคุณภาพ บริหารอย่างเป็นระบบและเป็นผู้นำทางวิชาการ 4)ประชาคมมีส่วนร่วม มีความพึงพอใจและให้การสนับสนุนโรงเรียน

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554, หน้า 51) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การบริหารเป็นการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ 1)คน 2)เงิน 3)วัสดุสิ่งของเป็นอุปกรณ์การจัดการ

สรุปได้ว่า ปัจจัยการบริหารงาน เป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ส่งผลให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นจะต้องจัดให้ห้องเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วัสดุอุปกรณ์ ให้มีคุณภาพ เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงาน

สำหรับปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาวิจัยและเสนอแนวคิดหลากหลาย ดังนี้

กษมาพร ทองเอื้อ (2555, หน้า 112-113) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 1)ปัจจัยลักษณะสภาพแวดล้อม 2)ปัจจัยลักษณะองค์การ และ3)ปัจจัยลักษณะนโยบายการบริหาร

สุขตะเสริม ลิทธิเดช (2555, หน้า 96-97) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 1)ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2)ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3)ปัจจัยด้านชุมชน 4)ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ 5)ปัจจัยด้านงบประมาณ และ 6)ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน

เชษมสร ไข่งศรี (2557, หน้า 138-139) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประกอบด้วย 1)ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2)ด้านครูผู้สอน 3)ด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ 4)ด้านความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน

ปอแก้ว อินต๊ะยศ (2557, หน้า 607-609) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มดอยอินทนนท์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร และปัจจัยด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน

พิกุล ไชยแสน (2557, หน้า 123-125) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วย 1)ปัจจัยตามงบประมาณ 2)ปัจจัยตามนโยบายและการปฏิบัติ 3)ปัจจัยตามภาวะผู้นำ 4)ปัจจัยตามการมีส่วนร่วมของครูปกครอง 5)ปัจจัยตามบรรยากาศของสถานศึกษา

รัชดาพร ชื่นนุกข์ม (2557, หน้า 87-88) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ประกอบด้วย ปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

วิรัตน์ พงษ์มิตร (2557, หน้า 119-121) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วย 1)ปัจจัยด้านหลักสูตร 2)ปัจจัยด้านทรัพยากร 3)ปัจจัยด้านผู้บริหาร 4)ปัจจัยด้านนักเรียน 5)ปัจจัยด้านครู

จากการศึกษาแนวคิดของหน่วยงาน นักวิชาการ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำปัจจัยต่างๆ มารวมเป็นกลุ่มและทำการสังเคราะห์หาปัจจัยที่น่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

ตาราง 1 การสังเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน
วิชาการในโรงเรียน

หน่วยงาน/นักวิชาการ/ นักการศึกษา	สำนักบริหารการมัธยมศึกษา ตอนปลาย (2552)	สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์(2554)	กษมาพร ทองเอื้อ (2555)	สุขตะเสริม สิทธิเดช (2555)	เขษมสร โขงศรี (2557)	ปอแก้ว อินตะยศ (2557)	พิฑูล ไชยแสน (2557)	รัชดาพร ชื่นนกลุ่ม (2557)	วิรัตน์ พงษ์มิตร(2557)	สรุปการสังเคราะห์
ปัจจัยการบริหาร งาน										
สภาพแวดล้อม ของโรงเรียน	√		√	√	√		√	√		6*
องค์การแห่งการเรียนรู้								√		1
ผู้บริหารโรงเรียน	√	√		√		√	√		√	6*
ครูผู้สอน	√	√		√	√	√			√	6*
หลักสูตร									√	1
นโยบายและการปฏิบัติ			√				√			2
งบประมาณ		√		√			√		√	4*
ผู้ปกครองและชุมชน	√	√		√	√		√			5*
นักเรียน									√	1
เทคโนโลยีการศึกษา		√			√					2

* หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้เกณฑ์ร้อยละ 40
ขึ้นไป ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 4 ขึ้นไป

ปัจจัยที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป มีจำนวน 5 ด้าน ดังนี้ ปัจจัยด้าน
สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้าน
ผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านงบประมาณ

ดังนั้น ตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 2) ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน 3) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 4) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน 5) ปัจจัยด้านงบประมาณ

3. ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

3.1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

3.1.1 ความหมายปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

มีนักการศึกษาให้ความหมายด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไว้ ดังนี้
 ทรรศนีย์ วรหาคำ (2554, หน้า 13) ได้ให้ความหมายว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ภายในโรงเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้และพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบและมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างการพัฒนาการและเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายมีสิ่งช่วยุ้ให้เกิดการเรียนรู้ และไม่มีมลภาวะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆ กำหนด

วิรัตน์ พงษ์มิตร (2557, หน้า 8) ได้ให้ความหมายว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ประกอบไปด้วย บรรยากาศภายในโรงเรียน สถานที่ตั้งในโรงเรียน ขนาดของอาคารเรียน อาคารประกอบการเรียนการสอน และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ใช้ในโรงเรียน

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง การที่อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการจัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโรงเรียนให้เกิดความร่มรื่น เป็นสัดส่วนสวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีปริมาณและตรงตามมาตรฐาน อำนวยความสะดวกในการบริหารงานวิชาการ

3.1.2 ความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

มีนักการศึกษาให้ความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไว้ ดังนี้

ทรรศนีย์ วรหาคำ (2554, หน้า 17) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนควรมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู และนักเรียน รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาเพราะนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตาม

ธรรมชาติ ได้ฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้น สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้เรียนรู้และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและประสบความสำเร็จในการศึกษา

นงลักษณ์ เรือนทอง (2550, หน้า 91-92) กล่าวว่า

สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีความเป็นระบบระเบียบ มีแรงดึงดูดในการทำงานเอื้อและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีการจัดห้องเรียนที่มุ่งให้เกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม สื่อการเรียนที่ทันสมัยและมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเพื่อปรับพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน อีกทั้งการเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ตลอดเวลา

3.1.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษาให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไว้ ดังนี้

รัชดาพร ชื่นนุกข์ม (2557, หน้า 71) อธิบายว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีความเป็นระบบระเบียบ มีแรงดึงดูดในการทำงานเอื้อและเป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึกนึกคิดที่ดีขึ้นของผู้เรียน อาทิ เช่น มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม สื่อการเรียนที่ทันสมัยและมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเพื่อปรับพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน อีกทั้งมีการเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอยู่ตลอดเวลา

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552, หน้า 75-92) ให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การจัดบรรยากาศบริเวณโรงเรียน ให้เกิดความสะอาด ความร่มรื่น ความสวยงาม ความปลอดภัย และความสะดวก ในเรื่องต่อไปนี 1) มีการจัดบริเวณเป็นสัดส่วน 2) มีความร่มรื่น 3) มีการตกแต่งบริเวณสวยงาม 4) มีสถานที่เล่น ออกกำลังกาย และพักผ่อน 5) มีอากาศปลอดโปร่ง 6) ไม่เป็นแหล่งมลพิษ 7) มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 8) มีทางสัญจรเป็นระเบียบ 9) มีรั้วหรือเครื่องหมายแสดงแนวเขต และ 10) มีการใช้และบำรุงรักษาให้มีความเป็นระเบียบและปลอดภัย

2. การจัดบรรยากาศภายในอาคารเรียน ให้เกิดความสะอาด ความร่มรื่น ความสวยงาม ความปลอดภัย และความสะดวก ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) มีการตกแต่งที่สวยงาม 2) มีแสงสว่างเพียงพอ 3) ประตูหน้าต่างอยู่ในสภาพดีมีอุปกรณ์ยึดมั่นคง 4) ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์อยู่ในสภาพเรียบร้อยและใช้งานได้ดี 5) มีการดูแลสภาพสีของอาคารให้อยู่ในสภาพที่สะอาดเรียบร้อย 6) มีป้ายชื่อบอกอาคารและห้องต่างๆ 7) มีความเป็นระเบียบ และ 8) มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้

3. การจัดบรรยากาศในห้องเรียน ให้เกิดความสะอาด ความร่มรื่น ความสวยงาม ความปลอดภัย และความสะดวก ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) มีแสงสว่างเพียงพอ 2) มีอากาศถ่ายเทสะดวก 3) มีการตกแต่งที่สวยงาม และมีบรรยากาศทางวิชาการ 4) ไม่แออัด 5) โต๊ะเก้าอี้ และอุปกรณ์ประจำห้องมีสภาพดี 6) มีสื่อและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นประจำห้อง และ 7) มีเครื่องอำนวยความสะดวกตามความจำเป็น เช่น พัดลม เครื่องปรับอากาศคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

4. การบริการห้องบริการ ให้เกิดความสะอาด ความร่มรื่น ความสวยงาม ความปลอดภัย และความสะดวก ในเรื่องต่อไปนี้ 1) มีแสงสว่างเพียงพอ 2) มีการตกแต่งที่สวยงาม 3) มีเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น พัดลม เครื่องปรับอากาศคอมพิวเตอร์ ฯลฯ 4) มีอากาศถ่ายเทสะดวก 5) ไม่แออัด และ 6) มีป้ายนิเทศแสดงคำแนะนำการใช้ห้อง ระเบียบปฏิบัติ และสถิติข้อมูล

5. การบริการห้องพิเศษ ให้เกิดความสะอาด ความร่มรื่น ความสวยงาม ความปลอดภัย และความสะดวก ในเรื่องต่อไปนี้ 1) มีแสงสว่างเพียงพอ 2) มีการตกแต่งที่สวยงามและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) มีเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น พัดลม เครื่องปรับอากาศ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ 4) มีอากาศถ่ายเทสะดวก 5) ไม่แออัด 6) มีป้ายบอกวิธีทำงาน แนะนำเทคนิควิธีการใช้เครื่องมือ 7) มีป้ายเตือนเรื่องความปลอดภัย 8) มีอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย และ 9) มีป้ายแนะนำการบำรุงรักษาเครื่องมือ

6. การบริการอาคารประกอบ

6.1 อาคารโรงฝึกงานหรือห้องปฏิบัติงาน ให้มีอาคารโรงฝึกงานเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน เรื่องต่อไปนี้ 1) มีแผน ตารางการใช้และระเบียบการใช้อาคาร 2) มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร 3) มีการใช้ห้องตามแผนและตารางที่กำหนด 4) มีการจัดสภาพอาคารประกอบตามหลักการจัด และมีการดูแล

รักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี 5) มีการจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องโดยกำหนด
ในแผนปฏิบัติการ 6) มีการบันทึกสถิติการใช้ห้อง 7) มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบและ
8) มีการเก็บรวบรวมผลงานเพื่อการประชาสัมพันธ์

6.2 อาคารโรงอาหาร มีอาคารโรงอาหารอย่างเพียงพอ
ตามเกณฑ์มาตรฐาน เรื่องต่อไปนี 1) มีแนวปฏิบัติว่าด้วยการใช้โรงอาหาร 2) มีการ
มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร 3) มีการดูแลรักษาให้ถูกสุขลักษณะ
และอยู่ในสภาพที่ดี 4) มีการจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดใน
แผนปฏิบัติการ และ 5) มีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ

6.3 อาคารหอประชุม / ห้องประชุม ให้มีการจัดอาคาร
หอประชุม / ห้องประชุม การใช้และบำรุงรักษาอาคารหอประชุม / ห้องประชุม เรื่องต่อไปนี
1) มีแผน และแนวปฏิบัติว่าด้วยการใช้หอประชุม / ห้องประชุม 2) มีการมอบหมายให้มี
ผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร 3) มีการใช้หอประชุม / ห้องประชุมตามแผน และตาราง
ที่กำหนด 4) มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี 5) มีการจัดงบประมาณอย่างต่อเนื่อง
โดยกำหนดในแผนปฏิบัติการ 6) มีการบันทึกสถิติในการใช้หอประชุม / ห้องประชุมและ
7) มีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ

6.4 อาคารห้องน้ำ – ห้องส้วม ให้มีการจัดอาคาร
ห้องน้ำ-ห้องส้วมที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีปริมาณเพียงพอตามเกณฑ์ มีการจัดบุคลากร
ดูแลรับผิดชอบ มีการจัดการตามสภาพให้บริการอย่างเหมาะสม มีห้องน้ำห้องส้วมสำหรับ
คนพิการ / ผู้สูงอายุ การใช้และดูแลรักษาห้องน้ำ – ห้องส้วม มีหลักการดังนี้ 1) มีคำแนะนำ
การใช้ห้องน้ำ – ห้องส้วม 2) มีการมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ เช่น ภารโรง นักเรียน
คณะสี ฯลฯ 3) มีระบบการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี 4) มีแผนการบำรุงรักษาให้สามารถ
ให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) มีการกำกับ ควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบ

6.5 การบริหารอาคารพลศึกษา/ห้องพลศึกษา ให้มีการ
จัดอาคารพลศึกษา/ห้องพลศึกษา มีอุปกรณ์ และเครื่องใช้ประกอบมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก
สะดวก และมีผู้ดูแลรับผิดชอบมีอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกครบสมบูรณ์อย่าง
เหมาะสม มีสภาพเหมาะสมในการจัดกิจกรรมและการให้บริการ การใช้และดูแลรักษา
อุปกรณ์อาคารพลศึกษา / ห้องพลศึกษา เรื่องต่อไปนี 1) มีแผน ตารางการใช้ และระเบียบ
การใช้อาคาร 2) มีการมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร 3) มีการใช้อาคาร
ตามแผน และตารางที่กำหนด 4) มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี และ 5) มีการติดตาม

ประเมินผลอย่างเป็นระบบ

7. การให้บริการน้ำดื่ม ควรจัดให้มี 1) มีชุดอุปกรณ์กรองน้ำ เพื่อ ผลิตน้ำดื่ม 2)มีน้ำดื่มที่สะอาดถูกสุขลักษณะ และเพียงพอกับจำนวนผู้บริโภค 3)มีการตรวจสอบถังบรรจุน้ำ และชุดอุปกรณ์ผลิตน้ำดื่มให้ถูกสุขลักษณะ 4)มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำ เป็นประจำ และ5)มีการรณรงค์ให้ความรู้ และเห็นคุณค่าของการผลิตและการบริโภคน้ำ

8. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย ควรจัดให้มี 1)มีแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัย 2)มีนักเรียน และบุคลากรได้รับการตรวจสุขภาพอนามัยประจำปี 3)มีการประสานการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ และมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4)มีการประเมินผลการดำเนินงานการส่งเสริม และ5)มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมสุขภาพอนามัยอย่างต่อเนื่อง

9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ควรจัดให้มีการจัดการสื่อสาร อุปกรณ์สื่อสาร ดังต่อไปนี้ 1)เอกสารแนะนำโรงเรียน 2)ป้ายนิเทศ 3)การบริการจดหมาย 4)เครื่องขยายเสียง 5)เสียงตามสาย 6)วิทยุ 7)โทรทัศน์ 8)วีดีทัศน์ 9)วิทยุสื่อสาร 10)โทรศัพท์ภายใน 11)โทรศัพท์ 12)โทรสาร 13)งานรับสัญญาณดาวเทียม 14)การสื่อสารผ่านระบบ LAN (LOCAL AREA NETWORK) ในเครื่องคอมพิวเตอร์ 15)การสื่อสารผ่านระบบ INTERNET 16)การสื่อสารผ่านระบบ WIRELESS 17)การสื่อสารผ่าน WEBSITE ของโรงเรียน และ18)อุปกรณ์การสื่อสารอื่นๆ

10. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ให้มีการกำหนดอุดมการณ์ของโรงเรียน เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมลักษณะนิสัยและความประพฤติมีปรัชญา คำขวัญ คติธรรม สี เพลง และสัญลักษณ์ มีหลักการดังนี้ 1)มีอุดมการณ์ของโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร 2) มีการกำหนดยุทธศาสตร์ตามอุดมการณ์ที่เป็นรูปธรรม 3)มีการกำหนดวิธีการ และแนวปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์นั้น 4)มีการเผยแพร่ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วไป และ5)มีหลักฐานที่ปรากฏให้เห็นผลการปฏิบัติตามอุดมการณ์นั้น 6)การสร้าง และเผยแพร่เกียรติประวัติ จากการสร้าง และเผยแพร่เกียรติประวัติในด้านต่อไปนี้ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านกีฬา ด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านอื่นๆ

11. การประเมินผลการดำเนินงานบริการอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ควรจัดให้มี 1) มีการประเมินผลการดำเนินงานบริการและอาคารสถานที่โดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ 2) มีการประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียน 3) มีการประเมินในรูปแบบของคณะกรรมการ 4) มีการวิเคราะห์ผลการประเมินการดำเนินงานบริการและอาคารสถานที่ และ 5) มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการช่วยสนับสนุนและส่งเสริมงานต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมภาระงานเกี่ยวข้องกับ การวางแผนพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการจัดบรรยากาศทั้งภายในห้องเรียนและภายในโรงเรียนให้เกิดความร่มรื่น เป็นสัดส่วนสวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดดูแลบำรุงรักษา อาคารเรียน อาคารประกอบห้องเรียน ห้องพิเศษ และห้องบริการต่างๆ ให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าตามเกณฑ์ปริมาณและตรงตามมาตรฐาน จัดให้มีเอกสารการใช้อาคาร และจัดทำประวัติการบำรุงรักษา และสรุปประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้มีแรงดึงดูดในการทำงานเอื้อและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2 ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน

3.2.1 ความหมายของปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน

มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษาให้ความหมายปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนไว้ ดังนี้

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2555, หน้า 3) ให้ความหมายว่า บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน

วิรัตน์ พงษ์มิตร (2557, หน้า 8) ให้ความหมายว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถ มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ในการ การมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีเทคนิควิธีการบริหาร รวมทั้งการวัดและประเมินผลงาน มีทั้งเทคนิควิธีการและทักษะการบริหารงาน การตัดสินใจ การวางแผน และการจัดการองค์การ ส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอน

3.2.2 ความสำคัญของปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน

มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักวิชาการ ให้ความสำคัญของปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนไว้ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 12) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษามาก เพราะสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษา และระบบสังคม การจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ผู้บริหารยังต้องเป็นผู้ชำนาญทางการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอีกด้วย

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2555, หน้า 3) ได้กล่าวว่า เป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่างๆ

3.2.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน

มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักวิชาการ ให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนไว้ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 21-22) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นเสาหลักการบริหารสถานศึกษา คือ การมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีเทคนิควิธีการบริหาร รวมทั้งการวัดและประเมินผลงาน ผู้บริหารต้องมีทั้งเทคนิควิธีการและทักษะการบริหารงาน บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 17 บทบาท คือ ผู้กำหนดทิศทาง ผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ ผู้วางแผน ผู้ตัดสินใจ นักจัดการองค์การ ผู้จัดการเปลี่ยนแปลง ผู้ประสานงาน ผู้สื่อสาร ผู้แก้ความขัดแย้ง ผู้แก้ปัญหา ผู้จัดระบบงาน ผู้บริหารงานเรียนการสอน ผู้บริหารงานบุคคล ผู้บริหารทรัพยากร ผู้ประเมินผล ประชานในพิธี และผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีกระบวนการบริหารงาน กระบวนการในขั้นเตรียมการ ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน และการจัดการองค์การ ส่วนที่เป็นปฏิบัติการ ได้แก่ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และการกระตุ้นจิตใจ

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554, หน้า 18) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่าบทบาทของผู้บริหารเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแบบมุ่งงานวิชาการและมุ่งความสัมพันธ์ 13 บทบาท ดังนี้ 1)การแบ่งแยกการทำงาน 2)อำนาจหน้าที่ใน

การปฏิบัติงาน3)วินัยจรรยา 4)เอกภาพในการควบคุม 5)เอกภาพในการอำนวยการ
6)ประโยชน์ส่วนตนต้องรองจากประโยชน์ขององค์การ 7)ผลประโยชน์ตอบแทน 8)การ
รวมอำนาจไว้ในส่วนกลาง 9)สายการบังคับบัญชา 10)คำสั่งและระเบียบ 11)ความเสมอ
ภาค 12)ความมั่นคงในการทำงาน 13)ความดำริริเริ่มในการทำงาน

สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการ
บริหารงานวิชาการ ผู้บริหารถือบุคลากรหลักการบริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหาร
สถานศึกษาต้องเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถ มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม มี
วิสัยทัศน์ในการ การมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีเทคนิควิธีการบริหาร รวมทั้งการวัดและ
ประเมินผลงาน ผู้บริหารต้องมีทั้งเทคนิควิธีการและทักษะการบริหารงาน การตัดสินใจ
การวางแผน และการจัดการองค์การ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา ส่งเสริม
กระบวนการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง เป็นคนดีมีคุณธรรมและสามารถปรับตัว
อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.3 ปัจจัยด้านครูผู้สอน

3.3.1 ความหมายของปัจจัยด้านครูผู้สอน

มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษาให้ความหมายของ
ปัจจัยด้านครูผู้สอนไว้ ดังนี้

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2555, หน้า 3) .ให้ความหมาย
ว่า ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการส่งเสริมการ
เรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

วิรัตน์ พงษ์มิตร (2557, หน้า 8) ให้ความหมายว่า ปัจจัย
ด้านครู หมายถึง ครูผู้ที่ทำหน้าที่สอน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียน
การสอนมีคุณธรรมจริยธรรม มุ่งมั่นในการสอน มีการพัฒนาตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดี
ให้กับศิษย์

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน หมายถึง การที่ครูผู้สอนแสดงออก
ถึงการเป็นผู้มีอุดมการณ์ของความเป็นครู ที่อยู่ในจิตสำนึก มีคุณธรรมเป็นเครื่องยึดถือใน
จิตใจและการปฏิบัติตน เป็นบุคคลที่สามารถครองตน ครองคน และครองงาน มีความรู้
ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบอย่างให้นักเรียนและสังคม มีวิญญูณ
ของความเป็นครูอย่างแท้จริง

3.3.2 ความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอน

มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษาให้ความสำคัญของครูผู้สอนไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 113) ได้กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในวงการศึกษา เพราะเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและโลก นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการสร้างบัณฑิตอย่างมาก บัณฑิตจะมีความคิดที่ดี มีวิธีการวิเคราะห์อย่างถูกต้อง และมีระบบระเบียบในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการพัฒนาบุคลิกภาพเชิงวิชาการ เชิงวิชาชีพ ซึ่งควรได้รับการปลูกฝังอบรมจากครูผู้สอน และบุคลิกภาพของครู ย่อมส่งผลไปสู่บัณฑิต ดังคำกล่าวของ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ที่ว่า “อยากรู้ว่าตัวครูเป็นฉันใด จงดูได้จากศิษย์ที่สอนมา”

วันวิสาข ตรีภูมิ (2556, หน้า 36) ได้กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ครูวางแผนการจัดการเรียนรู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การนิเทศการเรียนการสอนและการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้จึงเป็นการจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่างๆ ที่หลากหลาย คือ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการศึกษาด้วยตนเอง กระบวนการจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และกระบวนการทำงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง เป็นคนดีมีคุณธรรมและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

3.3.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านครูผู้สอน

มีหน่วยงานทางการศึกษาให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านครูผู้สอน ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 117-122) ได้ให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีคุณลักษณะของครูที่ดี 10 ประการและหลัก 10 ประการของความเป็นครูดี ดังนี้

คุณลักษณะของครูที่ดี 10 ประการ คือ

1. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง ความประพฤติทั้งทางกาย วาจา และใจ ที่แสดงถึงความเคารพในกฎหมาย ระเบียบประเพณีของสังคม และความ

ประพจน์ที่สอดคล้องกับอุดมคติหรือความหวังของตนเอง โดยให้ยึดส่วนรวมสำคัญกว่าส่วนตัว

2. ความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม หมายถึง การประพจน์ที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนไม่เอาเปรียบ หรือคดโกงผู้อื่นหรือส่วนรวม ให้ยึดถือหลักเหตุผล ระเบียบ แบบแผน และกฎหมายของสังคมเป็นเกณฑ์

3. ความขยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาอาชีพ หมายถึง ความประพจน์ที่ไม่ทำให้เสียเวลาชีวิตและปฏิบัติกิจอันควรกระทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนและสังคม

4. ความสำนึกในหน้าที่และการงานต่างๆ รวมไปถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติหมายถึง ความประพจน์ที่ไม่เอาเปรียบสังคมและไม่ก่อความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่สังคม

5. ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม วิจารณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล หมายถึงความประพจน์ในลักษณะสร้างสรรค์และปรับปรุงมีเหตุมีผลในการทำหน้าที่การงาน

6. ความกระตือรือร้นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีความรักและเทิดทูนชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง ความประพจน์ที่สนับสนุนและให้ความร่วมมือ ในการอยู่ร่วมกันโดยยึดผลประโยชน์ของสังคมให้มากที่สุด

7. ความเป็นผู้มีพลานามัยที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ หมายถึง ความมั่นคงและจิตใจ รู้จักบำรุงรักษาและจิตใจให้สมบูรณ์ มีอารมณ์แจ่มใสมีธรรมะอยู่ในจิตใจอย่างมั่นคง

8. ความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติเป็นที่พึ่งไม่ไหว้วานหรือขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นโดยไม่จำเป็น

9. ความภาคภูมิใจและการรู้จักทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ หมายถึงความประพจน์ที่แสดงออกซึ่งศิลปะและวัฒนธรรมแบบไทยๆ มีความรักและหวงแหนวัฒนธรรมของตนเองและทรัพยากรของชาติ

10. ความเสียสละและเมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญและความสามัคคีกัน หมายถึงความประพจน์ที่แสดงออกถึงความแบ่งปัน เกื้อกูลผู้อื่นในเรื่องของเวลากำลังกายและกำลังทรัพย์

หลัก 10 ประการของความเป็นครูดี คือ

1. มุ่งมั่นวิชาการ ครูมีบทบาทหน้าที่ในการเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ที่จำเป็นสำหรับครูคือ

1.1 ศาสตร์ที่จะสอน ครูต้องติดตามความก้าวหน้าของวิชาที่จะถ่ายทอด จากหนังสือ เอกสาร วารสาร ตามสื่อต่างๆ ตลอดจนเข้าประชุมเพื่อรับรู้ความคิดใหม่ๆ ข้อค้นพบที่ขยายความรู้ออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุดจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะเตรียมพร้อมให้ตนเองมีความรู้ทันสมัยต่อเหตุการณ์

1.2 ศาสตร์การสอน แม้ครูจะมีความรู้ดีในศาสตร์สาขาที่ชำนาญ แต่ความรู้เหล่านั้น จะไม่มีประโยชน์ต่อวิชาชีพครูแม้แต่น้อย หากครูยังขาดความรู้เรื่องของการถ่ายทอดวิชาการเหล่านั้น ครูจึงจำเป็นต้องติดตาม ศึกษา ค้นคว้า ให้ทันต่อความก้าวหน้าของศาสตร์การสอนเพื่อค้นหาวิธีการที่จะอธิบายหรือถ่ายทอดให้ศิษย์เข้าใจสาระต่างๆ

1.3 ศาสตร์การพัฒนามนุษย์ โดยที่อาชีพครูเป็นอาชีพสร้างคนที่มีศักยภาพให้แก่ประเทศชาติ ผู้สร้างจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ และถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องพัฒนามนุษย์ให้มีความพร้อมด้านวิชาการ วิชาชีพ และการดำรงตนให้เป็นคนดีที่สังคมปรารถนา

2. รักงานสอน ครูต้องมีความศรัทธาต่อวิชาชีพของตน ต้องมีความรักการสอน สนใจที่จะพัฒนาการสอนให้น่าสนใจ เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนเพื่อให้ได้ผล รู้จักวิธีถ่ายทอดที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนของตนเอง ให้รู้จักวิธีเรียน เรียนด้วยความสุขและรับรู้สาระในศาสตร์ที่ครูสอน

3. อารมณ์ดี ครูต้องเมตตา รัก เข้าใจ และเอาใจใส่ดูแลลูกศิษย์ ห่วงใยว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ช่วยแก้ไขปัญหิต่างๆ ที่ลูกศิษย์ประสบ ให้เกียรติและยอมรับในความแตกต่าง ไม่ดูถูกหรือเหยียดหยามลูกศิษย์ ให้การช่วยเหลือทั้งทางด้านการเรียนและชีวิต

4. คิดดี ครูต้องมีความคิดที่ดี ความคิดที่เป็นบวกต่อศิษย์ ต่อการสอน ต่อวิชาชีพ ต่อสถาบัน และต่อเพื่อนร่วมงาน คิดในสิ่งที่ดี และให้คิดอยู่เสมอว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีคุณค่าที่สุด เป็นต้นความคิดที่เป็นบวกจะช่วยให้ครูทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5. มีคุณธรรมความมีคุณธรรมของครูมีความจำเป็นต่อวิชาชีพครู คุณธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ความยุติธรรมด้านการสอน การประเมินผล ความต้องการให้ลูกศิษย์ประสบความสำเร็จ ครูต้องมีความอดทน ระวังอารมณ์ได้ดี ไม่ทำร้ายคนเสียสละ มีความอายที่จะกระทำผิด และมีหลักศานาที่ยึดมั่น มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะประพฤติตนให้ถูกต้องตามระเบียบ ประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ
6. ชี้นำสังคม ครูต้องช่วยชี้นำสังคม นำในสิ่งที่ถูกต้อง ช่วยแก้ปัญหา ทำตนเป็นตัวอย่าง เช่น เรื่องของขยะสิ่งแวดล้อม และการประหยัดพลังงาน ช่วยชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งการแก้ปัญหาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสังคม และการช่วยนำสังคมให้เป็นสังคมที่ดีงาม
7. อบรมจิตใจ การพัฒนาผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ครูจึงต้องช่วยให้ข้อคิดที่ดี อบรม ตักเตือน สั่งสอนให้ศิษย์ประพฤติดี ดำรงอยู่ในศีลธรรม หน้าที่ของครูจึงไม่ใช่เป็นเรื่องของการสอนหนังสือเท่านั้น แต่จะต้องอบรมจิตใจให้มีคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ
8. ใฝ่ความก้าวหน้า การไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ รักที่จะช่วยให้ประเทศก้าวหน้า เผยแพร่ผลงานวิชาการให้แก่ชุมชนไม่หยุดยั้ง ครูจะต้องทำให้ชีวิตของครูก้าวต่อไปเพื่อที่จะทำประโยชน์ให้แก่ตนเอง ศิษย์ สังคมและประเทศชาติ
9. วาจางาม คำพูดเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างประสบความสำเร็จ คำพูดที่ดียอมทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจ มีความมุ่งมั่น ในทางตรงกันข้าม คำพูดไม่ดี ย่อมทำให้ผู้ฟังเกิดความทุกข์ ไม่สบายใจ และทำให้เกิดความท้อถอย ไม่อยากเรียน ครูจึงต้องฝึกการพูดให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ฝึกการพูดเพื่อจูงใจและส่งเสริมทำให้ศิษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามและถูกต้อง
10. รักความเป็นไทย สถาบันการศึกษาเป็นศูนย์กลางการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศชาติดังนั้น ครูจึงต้องส่งเสริมพัฒนาเอกลักษณ์ไทย เพื่อให้ศิษย์เป็นผู้ธำรงรักษาเอกลักษณ์ไทยเอาไว้โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะตนจำเป็นต้องธำรงไว้ให้มั่นคง แม้ว่าเทคโนโลยีจะพัฒนาไปได้ไกล จนทำให้แต่ละชาติสามารถติดต่อ รับรู้ และถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกันได้ก็ตาม แต่เอกลักษณ์เฉพาะของคนในชาติ เช่น เรื่องของความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม ควรช่วยกันสืบสาน ส่งเสริม และธำรงไว้ เพื่อให้เยาวชนเกิดความรัก

ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

สรุปได้ว่า ครูผู้สอนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ คุณลักษณะที่ดีของครูจำเป็นต้องมีอุดมการณ์ของความเป็นครู ที่อยู่ในจิตสำนึก มีคุณธรรมเป็นเครื่องยึดถือในจิตใจและการปฏิบัติตน ยึดมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นบุคคลที่สามารถครองตน ครองคน และครองงาน มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ที่เป็นแบบอย่างให้นักเรียนและสังคมที่มีความคาดหวังจากครูที่ครูต้องมีวิถียุทธศาสตร์ของความเป็นครูอย่างแท้จริง อันจะนำมาสู่การปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในหน้าที่ของครูที่ดี ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

3.4 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

3.4.1 ความหมายของปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

มีหน่วยงานทางการศึกษาให้ความหมายของปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ไว้ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555, หน้า 6)

ให้ความหมายของผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง บุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน,

กระทรวงศึกษาธิการ (2556, หน้า 97) ให้ความหมาย หมายถึง บุคคล ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาร่วมกัน

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง การที่ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน สนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วน ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ ร่วมการเลือกสรร และร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน รักและห่วงหา

3.4.2 ความสำคัญของปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

มีหน่วยงานทางการศึกษาให้ความสำคัญของปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนไว้ ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติเกี่ยวกับผู้ปกครองและชุมชนไว้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555, หน้า 6-21)

มาตรา 12 เปิดโอกาสให้บุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ แต่ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษาดังนี้

1. ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด

2. ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน ทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 108) นำเสนอว่า การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนชุมชนจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพหรือเป็นคนเก่ง คนดีได้ เช่นการสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ที่บ้าน หรือนำไปใช้ในชุมชน ไม่ใช่สอนให้ท่องจำ ไม่ใช่สอนให้นำความรู้ไปสอบ สอบแล้วก็ลืมหมด หรือการสอนให้นักเรียนนำความรู้ไปช่วยแก้ปัญหาในชุมชนได้หรือการเชิญปราชญ์บุคคลในชุมชนมาให้ความรู้แก่ผู้เรียนย่อมจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้นยิ่งไปกว่านั้นการบริหารงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจะต้องดำเนินงานไปพร้อมๆ กับการบริหารงานด้านอื่นๆ อย่างเท่าเทียมกัน จึงจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพคือเป็นทั้งคนเก่งและคนดีได้

3.4.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

มีหน่วยงานทางการศึกษาให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 108-110) นำเสนอว่า ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ถ้าหากคุณครูจะดำเนินการอย่างจริงจังและจริงใจ จะช่วยแก้ปัญหาการศึกษาได้อย่างดี โดยในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจะดำเนินงานได้หลากหลาย ดังนี้

1. การสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในครอบครัวและชุมชน เช่น การละเว้นจากยาเสพติด การลดละเลิกอบายมุข การลดละเลิกใช้ยาฆ่าแมลง การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า การปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกป่ารักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เนื้อหาวิชาเหล่านี้เมื่อผู้เรียนเรียนในสถานศึกษาแล้ว ผู้สอนจะย้าให้ผู้เรียนนำไปใช้ในครอบครัวและชุมชน และติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองให้อบรมดูแลว่าผู้เรียนนำความรู้ไปใช้หรือไม่ อย่างไร

2. สถานศึกษาขอความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งจะขอความร่วมมือจากชุมชนในด้านต่างๆ ได้ คือ

2.1 ขอความร่วมมือในด้านการเป็นวิทยากร หรือเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ เช่น ในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ศิลปินพื้นบ้าน ช่างทอผ้า ช่างจักสาน ช่างแกะสลัก ช่างปั้น และช่างตัดผม เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ อย่างดียิ่ง จะดำเนินการได้โดยเชิญมาเป็นวิทยากรหรือให้ผู้เรียนไปศึกษาไปฝึกงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้

2.2 ขอความร่วมมือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากชุมชน เช่น ขอบริจาคเงินจากธนาคาร บริษัทห้างร้าน ในชุมชนเพื่อนำมาใช้จ่ายในสถานศึกษา หรือเป็นเงินทุนสำหรับผู้เรียนที่ยากจน ขอบริจาคหนังสือ เครื่องเขียนจากสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ร้านจำหน่ายเครื่องเขียนแบบเรียนขอบริจาคข่าวสาร ผัก ผลไม้ ไข่ไก่ จากประชาชนในชุมชนเพื่อนำมาทำอาหารกลางวันแก่ผู้เรียนในสถานศึกษา เป็นต้น

3. สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือหรือบริการชุมชน ซึ่งอาจจะดำเนินการได้หลากหลาย เช่น

3.1 จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับประชาชนในชุมชน เช่น การตอนติดตา ต่อกิ่งต้นไม้ การเกษตรผสมผสาน การเลี้ยงปลาในนาข้าว การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำอาหาร ทำขนม การใช้คอมพิวเตอร์ การแก้และซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น

3.2 ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้ และเผยแพร่

ความรู้ใหม่ๆ แก่ประชาชนในชุมชนเช่น ความรู้เกี่ยวกับอาหาร ยารักษาโรค (ยาชุด ยาแก้ปวดต่างๆ) โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ การรักษาโรคแบบธรรมชาติบำบัด อันตรายจากยาฆ่าแมลง ในผักผลไม้ การเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรรมทางเลือก เป็นต้น

3.3 จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ

ประชาชนในชุมชน เช่น สถานศึกษาทำหอกระจายข่าว แล้วถ่ายทอดเสียงจากรายการวิทยุที่เป็นความรู้เพื่อประชาชนจะได้นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ หรืออ่านข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย เป็นต้น

3.4 การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน

สถานศึกษาจะดำเนินการได้โดยจัดโครงการพัฒนาชุมชน โดยชุมชนสนับสนุนด้านบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ เช่น ชุดลอกคูคลองที่ตื้นเขิน ชุดคุ้ระบายน้ำ ซ่อมสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน ทำความสะอาดวัดและตลาด เป็นต้น

4. บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของสถานศึกษาแก่

ประชาชนในชุมชน เช่น ให้ประชาชนในชุมชนใช้หอประชุม ใช้ห้องสมุด ใช้ห้องพยาบาล ใช้โรงอาหาร และใช้สนามกีฬา เป็นต้น

5. การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง และผู้เรียนตามบ้าน เช่น

เมื่อผู้เรียนเจ็บป่วย หรือผู้สอนไปแนะนำผู้เรียนทำแปลงเกษตรที่บ้าน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น ร่วมงานการทอดกฐินที่วัด ร่วมงานมงคลในชุมชน เป็นต้น

6. การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา เช่น จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อ

เผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษาอาจทำในรูปของจดหมายข่าว วารสาร จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้มาติดต่อสอบถาม หรือให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อสถานศึกษา

7. การเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมาประชุม เช่น

ในวันปฐมนิเทศนักเรียนใหม่วันเปิดเรียนในภาคเรียนแรกของปีการศึกษา เป็นต้น

8. การรายงานผลการเรียนและอื่นๆ ให้ผู้ปกครองทราบ

เช่น การรายงานเป็นประจำวันหรือการทำสมุดพกประจำตัวนักเรียน ซึ่งจะมีทั้งผลการเรียน ความประพฤติ สุขภาพ และอื่นๆ

9. การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ แบ่งออกได้เป็น

4 ข้อย่อย ดังนี้

9.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ นักวิชาการ ครู อาจารย์จากสถานศึกษาอื่น ศิลปินพื้นบ้าน ผู้อาวุโส ผู้เป็นปราชญ์บุคคลในหมู่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งนำมาใช้ในลักษณะขอคำปรึกษาและ ข้อเสนอแนะ หรือเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียน เป็นต้น

9.2 ทรัพยากรวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ โสตทัศนอุปกรณ์ สถานศึกษาอื่น นำมาใช้ในลักษณะของการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ การศึกษา การร่วมมือทางวิชาการ เป็นต้น

9.3 ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา ทะเล ปะการัง หิน แร่ธาตุ สัตว์ป่า สมุนไพรซึ่งจะนำมาใช้ในลักษณะเป็นสื่อการเรียนการสอน การไปทัศนศึกษา การช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น

9.4 ทรัพยากรสังคม ได้แก่ วันสำคัญ ศิลปะพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณสถานโบราณวัตถุ ประเพณีต่างๆ ซึ่งจะนำมาใช้ได้ ในลักษณะให้ครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยตรง, จัดนิทรรศการ, การศึกษาหาข้อมูลเพื่อจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น

10. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ความใกล้ชิดและเป็นกันเองของบุคลากรกับชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอย่างแนบแน่น โรงเรียนเรานั้นมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนหลายงานด้วยกัน คือ

10.1 งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูทุกคนจะต้องมีเด็กที่ต้องดูแล ด้วยการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนของบุคลากรทุกท่านเพื่อให้พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหา ความพึงพอใจและความต้องการของชุมชนต่อโรงเรียน และโรงเรียนต่อชุมชน จึงเป็นส่วนหนึ่งให้ผู้ปกครองนักเรียนและครูได้มีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

10.2 การต้อนรับผู้ปกครองที่เข้ามาสู่สถานศึกษาด้วยไมตรีจิตที่ดี ทักทาย พูดคุยแนะนำข้อมูลด้วยความเป็นกันเอง

10.3 การมีโอกาสดังกล่าวที่ได้พบปะสังสรรค์กับชุมชนนอกสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ผู้ปกครองและชุมชนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ควรให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน สนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วน ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ

ร่วมการเลือกสรร และร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน เพื่อให้เกิดความรักและห่วงหา สานศึกษา สถานศึกษาต้องทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมี ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพสูงสุด เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

3.5 ปัจจัยด้านงบประมาณ

3.5.1 ความหมายของปัจจัยด้านงบประมาณ

มีนักการศึกษาให้ความหมายของปัจจัยด้านงบประมาณไว้ ดังนี้
 พิบูล ไชยแสน (2557, หน้า 6) ให้ความหมายไว้ว่า
 งบประมาณ หมายถึง แผนการใช้เงินที่โรงเรียนจัดทำขึ้น โดยการกำหนดรายรับและ รายจ่ายของงานที่จะดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
 วิรัตน์ พงษ์มิตร (2557, หน้า 8) ให้ความหมายไว้ว่า
 งบประมาณหมายถึง แผนการเงินที่จัดทำขึ้นโดยการกำหนดรายรับและรายจ่ายของงานที่ จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
 สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ หมายถึง การที่การบริหาร จัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวมากขึ้น และมุ่งกระจายอำนาจใน การบริหารจัดการด้านงบประมาณให้กับสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สามารถบริหารจัดการ การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อ ผู้เรียน

3.5.2 ความสำคัญของปัจจัยด้านงบประมาณ

มีหน่วยงานทางศึกษาให้ความสำคัญของปัจจัยด้านงบประมาณ ไว้ ดังนี้

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

,กระทรวงศึกษาธิการ (2556, หน้า 58) ระบุว่า กฎกระทรวง ระเบียบ กฎหมาย และ ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการได้มอบอำนาจให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหาร จัดการงบประมาณภายใต้กรอบการดำเนินการที่กำหนดให้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความ คล่องตัวมากขึ้น และมุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการด้านงบประมาณให้กับ สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้สถานศึกษานิติบุคคลสามารถบริหารจัดการศึกษาได้

อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดภายใต้ระเบียบและกฎหมายรองรับ

3.5.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านงบประมาณ

มีหน่วยงานทางการศึกษาให้ความสำคัญหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านงบประมาณไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 39) กล่าวว่าการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ (2556, หน้า 58) ได้ให้หลักการและแนวคิดไว้ คือ

1. ยึดหลักความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน ทั้ง 7 ด้าน เพื่อรองรับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ดังนี้
 - 2.1 การวางแผนงบประมาณ
 - 2.2 การคำนวณต้นทุนผลผลิต
 - 2.3 การจัดระบบการจัดหาพัสดุ
 - 2.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ
 - 2.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
 - 2.6 การบริหารสินทรัพย์
 - 2.7 การตรวจสอบภายใน
3. ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นไปในลักษณะของวงเงินรวมแกสถานศึกษา
4. มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณของสถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใส และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงาน

และทรัพยากรที่ใช้

สรุปได้ว่า งบประมาณเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จะเห็นได้ว่ากฎกระทรวง ระเบียบ กฎหมาย และประกาศของกระทรวงศึกษาธิการได้มอบอำนาจให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารจัดการ งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพเร็ว มีความคล่องตัวมากขึ้น และมุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการด้านงบประมาณให้กับสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้สถานศึกษานิตบุคคลสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ภายใต้กรอบระเบียบและกฎหมายรองรับการดำเนินการที่กำหนดให้

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2553 สืบเนื่องจากที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 37 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษา วันที่ 17 สิงหาคม 2553 ได้ประกาศเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต และเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 เขต จังหวัดนครพนม และมุกดาหาร เป็นที่ตั้งเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด จำนวน 81 โรงเรียน ประกอบด้วย

ตาราง 2 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
จำแนกตามขนาดโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้ง

โรงเรียนขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่
จังหวัดนครพนม	จังหวัดนครพนม	จังหวัดนครพนม
1. ศรีโคตรบูรณ์	1. คำเตยอุปถัมภ์	1. ปิยะมหาราชาลัย
2. วังกระแสนวิทยาคม	2. บ้านผึ้งวิทยาคม	2. นครพนมวิทยาคม
3. ธรรมโมษิตวิทยา	3. ศรีบัวบานวิทยาคม	3. ธาตุพนม
4. โคกสว่างประชาสรรค์	4. ปลาปากวิทยา	4. เรณูนครวิทยานุกูล
5. มหาชัยวิทยาคม	5. กุดไก่อวิทยาคม	5. นาแกสามัคคีวิทยา
6. โพนแพงพิทยาคม	6. มัธยมพัชรกิตติยาภา 1	6. อุเทนพัฒนา
7. กุดฉิมวิทยาคม	นครพนม	
8. วัดบึงเหล็ก ในพระบรม	7. อุ่มเหมาประชาสรรค์	
ราชานุเคราะห์	8. นาแกพิทยาคม	
9. นาถ่อนพัฒนา	9. พระซองสามัคคีวิทยา	
10. ดงดาวแจ้งพัฒนศึกษา	10. พะทายพิทยาคม	
11. หนองบ่อวิทยานุกูล	11. บ้านแพงพิทยาคม	
12. ธรรมากรวิทยานุกูล	12. สหราษฎร์รังสฤษดิ์	
13. วังยางวิทยาคม	13. นาหว้าพิทยาคม (ธาตุ	
14. หนองโพธิ์พิทยาคม	ประสิทธิ์ประชานุเคราะห์)	
15. ไชยบุรีวิทยาคม	14. โพนสวรรค์ราษฎร์	
16. รามราชพิทยาคม	พัฒนา	
17. ท่าจำปาวิทยา	15. ค้อวิทยาคม	
18. เชียงยืนวิทยา	16. นาทมวิทยา	
19. ภูลังกาพิทยาคม		
20. สามผงวิทยาคม		
21. สนธิราษฎร์วิทยา		
22. นาคำราษฎร์รังสรรค์		
23. นาเตือพิทยาคม		

ตาราง 2 (ต่อ)

โรงเรียนขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่
24. บ้านข่าพิทยาคม 25. นางิ้วราชภูริรังสรรค์ 26. ดอนเสียวแดงพิทยาคม 27. อุดมพัฒนศึกษา 28. หนองชนพิทยาคม 29. หนองแวงวิทยานุกูล		
จังหวัดมุกดาหาร 1. นาโสกวิทยาคาร 2. คำป่าหลายสรรพวิทย์ 3. ดงเย็นวิทยาคม 4. นาวาราชกิจพิทยานุสรณ์ 5. ดงมอนวิทยาคม 6. เมืองมุกวิทยาคม 7. อุดมวิทย์ 8. ร่มเกล้าพิทยาสรรค์ 9. แวงใหญ่พิทยาสรรค์ 10. โชคชัยวิทยา 11. โพธิ์ไทรวิทยา 12. ผาเทิบวิทยา 13. กกตุมประชาสรรค์ รัชมั่ง	จังหวัดมุกดาหาร 1. ฟิ่งแดดวิทยาคาร 2. นวมินทร์ราชูทิศ อีสาน 3. มุกดาวิทยานุกูล 4. จุฬารัตนราชวิทยาลัย มุกดาหาร 5. คำสร้อยพิทยาสรรค์ 6. ดอนตาลวิทยา 7. ดงหลวงวิทยา 8. คำชะอีวิทยาคาร 9. หนองสูงสามัคคีวิทยา	จังหวัดมุกดาหาร 1. มุกดาหาร
คลาภิเษก 14. คำบกวิทยาคาร 15. ชัยปัญญาวิทยานุสรณ์ 16. คำชะอีพิทยาคม 17. เหล่าประชาอุทิศ		

ตาราง 2 (ต่อ)

โรงเรียนขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่
18. ห้วยน้ำใหญ่วิทยา		
19. พลังราษฎร์พิทยาสรรพ์		
20. หนองแขวงวิทยาคม		

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นองค์กรจัดการศึกษา
 ชั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพในภูมิภาคอาเซียน ระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ภายใต้
 การมีส่วนร่วมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน สามารถ
 แข่งขันในระดับนานาชาติและก้าวทันอาเซียน
2. ส่งเสริม สนับสนุน นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอด
 ชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม
3. พัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ให้ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพอย่างมี
 ประสิทธิภาพ
4. พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
5. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมี
 ส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategy Issues)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาให้ครอบคลุม ทั่วถึงและมีคุณภาพ
 เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนและก้าวสู่มาตรฐานสากล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะ
 พึงประสงค์และค่านิยมหลักคนไทย 12 ประการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มี
 ประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเป็นเลิศในการบริหารจัดการองค์กร
ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม

เป้าประสงค์ (Goals)

1. นักเรียนทุกคนเป็นผู้ใฝ่ศึกษาหาความรู้ ได้รับโอกาสทางการศึกษา
อย่างครอบคลุม เสมอภาค เรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน และเป็นเลิศทางวิชาการ
2. นักเรียน เป็นคนดีและมีความสุขในสังคม
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ
มีคุณธรรมและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด
สถานศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย
และมีความเชื่อมโยงทั้งระบบ
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีการบริหารจัดการ
ตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างเข้มแข็ง

ค่านิยม (Values)

F-U-N= เป็นสุข สนุกสนาน

Forward thinking = หัวก้าวหน้า รักการเรียนรู้

Unity = อยู่อย่างสามัคคี มีความเป็นหนึ่ง ประสานความร่วมมือ

Noble minded = พึ่งมีคุณธรรม นำจิตใจ

การทดสอบระดับชาติ (O-Net) ปีการศึกษา 2558 ในแต่ละกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่าคะแนนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระยังต่ำกว่าระดับประเทศ
จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะดำเนินการช่วยเหลือและพัฒนาให้สถานศึกษาได้จัดการเรียน
การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพการศึกษา (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22, 2559, หน้า 55-75)

สรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะดำเนินการช่วยเหลือและพัฒนาให้สถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนอย่างมี
ประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มี
คุณภาพตามมาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุน นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้เรียนรู้

ตลอดชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ให้ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุชาติ ไชญเลิศ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรในเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียน และด้านกาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ บุคลากรที่มีสถานะภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน และได้เสนอว่าควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนรู้นี้ให้มากขึ้น พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และพัฒนาครูผู้สอนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน

กษมาพร ทองเชื้อ (2555, หน้า 112-113) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยรวมอยู่ในระดับมาก มี 3 ปัจจัย โดยเรียงจากค่าระดับอิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยลักษณะสภาพแวดล้อม มีค่าระดับอิทธิพล .73 ปัจจัยลักษณะองค์การ มีค่าระดับอิทธิพล .18 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติมีค่าระดับอิทธิพล .10 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ

สุขคะเสริม สิทธิเดช (2555, หน้า 96-97) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สปป. ลาว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้านได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านชุมชน

4)ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ 5)ปัจจัยด้านงบประมาณ และ 6)ปัจจัยด้านบรรยากาศ
 ในโรงเรียน ได้ร้อยละ 55.40 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นันทนา เทพิน (2556, หน้า 221-223) ได้ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทาง
 วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ
 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า 1)ภาวะ
 ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน
 อยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรกคือ การเป็นผู้ทำที่มีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนพัฒนา
 คุณภาพ และการบริหารจัดการหลักสูตร 2)ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธาน
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
 ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
 ไม่แตกต่างกัน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการประเมินคุณภาพ
 การศึกษาของสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05
 ส่วนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านอื่นไม่มีความแตกต่างกัน
 3)ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
 สถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบ
 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพ
 การศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการจัดบรรยากาศ
 ที่ส่งเสริมวิชาการ และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา แตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม
 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหาร
 สถานศึกษาในด้านอื่นไม่มีความแตกต่างกัน 4)ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน และประธาน
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 5)ประสิทธิผลการบริหารงาน
 วิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมาก
 ทุกด้าน 3 ลำดับแรกคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนใน
 สถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือเพื่อใช้ในสถานศึกษา และการวัดผลประเมินผลและ
 ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6)ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 7) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 8) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน 9) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .807 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั้ง 17 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 10) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 6 ด้าน พบว่ามี จำนวน 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (X_6) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (X_2) และการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ (X_4)

เชชมสร โข่งศรี (2557, หน้า 138-139) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการแนะแนว 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยมาก คือ ด้านครูผู้สอน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านสื่อ

วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($r=.766$) ด้านการจัดการงบประมาณ ($r=.445$) ด้านความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ($r= -.416$) ด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ ($r=-.300$) ด้านผู้บริหาร ($r=.066$) ด้านครูผู้สอน ($r =-.030$) 4) เมื่อใช้การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีกลุ่มตัวแปร 4 ตัวที่มีนัยสำคัญของการพยากรณ์การบริหารวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านครูผู้สอน ด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน โดยกลุ่มตัวแปรเหล่านี้มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 66.70

ไชยา บัวชัยสิทธิ์ (2557, หน้า 194-210) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ผลการศึกษาพบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ ด้านความสำเร็จของงานที่ปฏิบัติ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านการได้รับการนิเทศงานที่ปฏิบัติ 2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ ด้านการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน 4) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน 5) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน 6) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานงานวิชาการโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน 7) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านไม่มี

ความแตกต่างกัน 8) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่าง 9) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน แต่ละด้าน ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลรวมประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 10) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานและด้านปริมาณงานที่มีความเหมาะสม มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 11) การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางยกระดับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนทั้ง 13 ด้านไว้ด้วย

ปอแก้ว อินตะยศ (2557, หน้า 607-609) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มดอยอินทนนท์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 การศึกษาพบว่า ปัจจัยแต่ละด้านของกลุ่มดอยอินทนนท์ ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร และ ปัจจัยด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน โดยรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ระดับมาก ส่วนการบริหารงานวิชาการของกลุ่มดอยอินทนนท์ โดยรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ระดับมาก ทางด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มดอยอินทนนท์ จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า ทั้ง 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร และปัจจัยด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ การบริหารงานวิชาการของกลุ่มดอยอินทนนท์ จากผลการ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของกลุ่มดอยอินทนนท์ คือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร และปัจจัยด้านพฤติกรรมของครูผู้สอน ซึ่งสามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของกลุ่มดอยอินทนนท์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ได้ถึงร้อยละ 69.20

พิกุล ไชยแสน (2557, หน้า 123-125) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครอง และปัจจัยด้านบรรยากาศของสถานศึกษาดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนา และส่งเสริมตัวแปรเหล่านี้เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลการบริหารงานให้เพิ่มขึ้นต่อไป

รัชดาพร ชื่นนุกข์ม (2557, หน้า 87-88) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาทั้ง 3 ด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง องค์การแห่งการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) จากสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดพบว่า ตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา (Y) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้แล้ว ได้ร้อยละ 76.70 และสามารถร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิรัตน์ พงษ์มิตร (2557, หน้า 119-121) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านหลักสูตร ด้านบรรยากาศ ด้านทรัพยากร และด้านนักเรียน ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า 3.1) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนทั้ง 6 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านบรรยากาศ ปัจจัยด้านทรัพยากร และด้านนักเรียน กับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนพบว่ามี ความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตัวแปรต้นที่ถูกเลือกเข้าสู่สมการมี 5 ตัวพบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านนักเรียน และปัจจัยด้านครู เป็นตัวแปรพยากรณ์

ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .882 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .778 หรือมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 77.80 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Adj R^2) เท่ากับ .775 หรือร้อยละ 77.5 นั่นคือตัวแปรต้นทั้ง 5 ตัวส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนร้อยละ 77.5 หมายความว่าตัวแปรต้นดังกล่าวเป็นตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม (Y)

อรัญ มุลบุญ (2558, หน้า 129-130) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ตามความคิดเห็นหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ปรากฏอยู่ในระดับมากส่วนในรายด้านมีสภาพที่ปรากฏอยู่ในระดับมากทุกรายด้าน และในรายข้อมีสภาพที่ปรากฏอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ โดยประเด็นที่มีสภาพปรากฏมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาเท่ากันสามด้าน คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ และด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีตามลำดับ ส่วนด้านที่มีสภาพปรากฏน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน

งานวิจัยต่างประเทศ

Farooq, Chaudhry, Shafiq, and Berhanu (2011, pp. 1-14) ได้ศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเมืองหลวงของปากีสถาน ผลศึกษาพบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และผู้ปกครองมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญของนักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม

Muhammad Azeem (2012, pp. 242-247) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนการศึกษาในระดับรัฐปัญจาบ ประเทศปากีสถาน องค์ประกอบของประสิทธิผลของโรงเรียน มีทั้งสิ้น 17 องค์ประกอบ ผลศึกษาพบว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นกุญแจสำคัญในประสิทธิผลของโรงเรียน รวมถึงความสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนาครู และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ โดยออกแบบหลักสูตรตามความต้องการของสังคมและการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง

บุคคล

Aydin Balyer. (2012, pp. 581–591). ได้ศึกษาพฤติกรรมการภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน : เชิงคุณภาพการวิจัยจากการรับรู้ของครู ผลศึกษา พบว่า ระดับของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ใน ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันเผยให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนแสดงลักษณะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในแง่ของการสร้างแรงจูงใจ การสร้างแรงบันดาลใจและและแสดง พฤติกรรมการกระตุ้นทางปัญญาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

Agharuwhe A. Akiri (2013, p. 105) ได้ศึกษาอิทธิพลของการปฏิบัติงาน ของครูต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา; รัฐเคลดา – ไนจีเรีย ผลศึกษาพบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อความสำเร็จนักเรียน นอกจากนี้ยัง พบว่า ปัจจัยด้านนักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน

Patrick, O. N., Samuel N. W., & Felicitia W. N. (2013, pp. 174–184) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ของโรงเรียนในเขตเคนยาตอนกลาง ผลศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณส่งผล การบรรลุประสิทธิผลของโรงเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศดังกล่าว การบริหารงานวิชาการถือเป็นการกิจหลักของสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงมาตรฐานและ คุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความมุ่งหมาย ของการศึกษา พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และอยู่ ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร การบริหารงาน วิชาการ ซึ่งประกอบไปด้วย 17 งาน จึงมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการ พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของชาติ โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับผิชอบร่วมกัน กำหนดนโยบายและวางแผน จัดโครงสร้างบริหารงานวิชาการ การกำหนดบทบาทหน้าที่ ของบุคลากรจะทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ ประสานงาน ความร่วมมือกับทุกภาค ส่วน สร้างขวัญและกำลังใจ มีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการ บริหารงานวิชาการจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ ศิลป์ ทักษะ และเทคนิคในการบริหารงาน

โดยอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องในหลายๆ ด้านที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิผลต่อหน่วยงานทางการศึกษาและต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยได้พิจารณาในส่วนของปัจจัยการบริหารงาน 5 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ปัจจัยผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยครูผู้สอน ปัจจัยผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยงบประมาณ ปัจจัยเหล่านี้จะต้องมีเกื้อหนุนกัน เพื่อมุ่งไปที่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์